

Rättsguru 2023 – Kvaltävling 8.11

1. Flervalsfrågor, 10 poäng

1. Äktenskapsförord ska registreras hos
 - magistraten
 - tingsrätten
 - myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.
 - Äktenskapsförord behöver inte registreras.
2. Vilka av följande namn för Måns Vidgrens och Anna Janssons i Finland boende barn KAN INTE godkännas enligt namnlagen?
 - Mary Maria Jansson Vidgren
 - Mary Vidgren-Jansson
 - Mary Maria Lisa Tove Vidgren
 - Månsdotter Vidgren
3. Vilka av följande alternativ kan vara straffskärpningsgrunder vid straff för brott?
 - partens / brottsoffrets kön
 - svarandens / förövarens första gång som brottsling
 - svarandens / förövarens kön
 - svarandens / förövarens nationalitet
4. Vilket av följande satser stämmer?
 - Rättssubjektet har rättshandlingsförmåga direkt från födseln.
 - Typiskt i ett privaträttsligt rättsförhållande är att ett offentligt samfund är i bestämmande position.
 - En affär är en tvåsidig rättshandling, det vill säga ett avtal.
 - En omyndig person kan inte vara skyldig att ersätta skada.
5. Henrik lade ut sin begagnade skoter till försäljning på en loppmarknad på nätet, och Carita erbjöd Henriks begäran om 600 euro för skotern. De kom överens om affären per telefon. Följande dag erbjöd Henriks kompis Miro 700 euro för skotern, och Henrik skrev genast ett köpebrev med Miro. Henrik myste över sitt fetare bankkonto, Miro gladdes åt sin nya skoter, men Carita var besviken. Vad kan Carita göra i den här situationen?
 - Carita kan kräva att Henrik ersätter henne för den skada hon lidit i sista hand till exempel i tingsrätten, om de inte därförinnan kan komma överens.
 - Carita kan inte göra något alls åt saken, eftersom det är en affär mellan två privatpersoner som inte skyddas av konsumentskyddslagen.
 - Henrik kan vädja till det faktum att affären uppgjordes endast muntligt och därför inte är bindande. Carita kan alltså inte kräva någonting alls.
 - Carita kan polisanmäla ärendet och då börjar polisen undersöka det som bedrägeri.
6. Vilket påstående stämmer?
 - Vårdnadshavarnas skyldighet att försörja sina barn upphör aldrig.
 - Ett minderårigt barns vårdnadshavare är barnets intressebevakare och utför rättshandlingar på det minderåriga barnets vägnar.
 - Barnets mor kan förhindra en utredning av faderskap om det föreligger tillräckliga och juridiska motiveringar.
 - Ett adopterat barn ärver alltid både sina adoptivföräldrar och sina biologiska föräldrar.

7. I 2 kap. 12 § i Finlands grundlag konstateras: "Handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna är offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Var och en har rätt att ta del av offentliga handlingar och upptagningar." Vilket av följande fall stämmer enligt offentlighetsprincipen?
- Skatteuppgifter som avslöjar personliga inkomster är konfidentiella, om personen inte särskilt godkänner att de publiceras i skatteförvaltningens nättjänst.
 - Personliga hälsouppgifter är öppna för all yrkespersonal inom hälso- och sjukvården men konfidentiella utanför hälso- och sjukvårdspersonalen.
 - Tingsrättens sessioner är offentliga om inte någon part i ärendet begär behandling bakom stängda dörrar genom att vädja till exempelvis känsliga hälsouppgifter som framkommer i behandlingen.
 - En persons studentbetyg är offentliga och gymnasiets skyldighet är att publicera dem.
8. Hur skiljer sig en ordningsbot och en avgift för trafikförseelse från varandra? Vilket av påståenden stämmer?
- En ordningsbot är ett fast belopp men en avgift för trafikförseelse är inte det.
 - En avgift för trafikförseelse är inte en bot utan en administrativ påföljdsavgift.
 - För mindre överhastigheter ges en avgift för trafikförseelse, för större en ordningsbot.
 - Ordningsbot avlägsnades från straff år 2020.
9. Vilket av följande påståenden STÄMMER INTE?
- Ett barn får finländskt medborgarskap vid födseln om barnet föds i Finland och vid födseln inte får något främmande lands medborgarskap, och barnet utgående från födseln inte heller har sekundär rätt att få någon främmande stats medborgarskap.
 - En finländsk medborgare kan även ha en eller flera andra länders medborgarskap utöver sitt finländska medborgarskap.
 - En förutsättning för att få finländskt medborgarskap efter ansökan är att personen först befrias från sitt tidigare medborgarskap.
 - Internationella avtal som är bindande för Finland påverkar hur landet kan bestämma om dubbelt medborgarskap.
10. Följande påståenden behandlar begäran om omprövning av kommunallagen. Vilket av följande påståenden STÄMMER INTE?
- Begäran om omprövning är ett obligatoriskt inledningsskede av ett kommunalbesvär: om en begäran om omprövning av ett beslut kan lämnas, kan ett kommunalbesvär över beslutet ännu inte göras.
 - Den som beslutet riktar sig till eller vars rättighet, skyldighet eller intresse beslutet direkt påverkar (part) samt en kommunmedlem kan lämna en begäran om omprövning.
 - Omprövningsbesvär över kommunala myndighetsbeslut lämnas till kommunstyrelsen.
 - Fullmäktiges beslut faller utanför förfarandet med begäran om omprövning.

2. Kort essä, 20 poäng

Tjugotreåriga Anna-Lena och Tobias hade sällskapat redan några år. Sen gick det så lyckligt att Anna-Lena märkte att hon var gravid. Anna-Lenas och Tobias bebisar föddes i oktober. Tvillingarna var en överraskning eftersom föräldrarna trodde att de väntade bara ett barn. De fann en trevlig präst som nyligen blivit prästvigd. Baby 1 döptes till Elmer, och baby 2 som föddes 15 minuter senare fick namnet Kerstin.

Anna-Lena och Tobias beslöt gifta sig eftersom de i varje fall tyckte att de vill leva tillsammans. De kom överens om att bägge behåller sitt eget efternamn. Anna-Lena och Tobias förberedde sig omsorgsfullt inför vigseln och gjorde alla nödvändiga förhandsutredningar. Prästen som hade döpt barnen lovade komma till dem även om de ville ha vigseln i Björkeby ödemarkskyrka. Anna-Lena och Tobias önskade sig ett litet och romantiskt bröllop, och själva firandet skulle de ordna senare.

Bröllopsdagen var en vacker dag i juni. När Anna-Lena och Tobias kom till platsen var prästen redan där. Prästen sade att han vandrat ensam till platsen, eftersom det lär ha varit mycket stress på jobbet och han ville få en stunds lugn och ro. Prästen förklarade att han glömt vigselhandlingarna när han åkte hemifrån, men trion kom överens om att träffas följande vardag i församlingshuset där brudparet skulle få sina papper. Prästen förrättade vigseln mellan Anna-Lena och Tobias enligt det korta formuläret. Båda sade beslutsamt "Ja", varefter prästen förklarade dem vara man och hustru. Fåglarna sjöng och allt var precis så idylliskt som det unga paret önskade: bara naturens röster, de två och prästen. Kunde det vara ljuvligare än så?

Anna-Lena och Tobias körde hem efter vigseln. Sen råkade det sig inte bättre än att en älg plötsligt klev fram framför bilen. Det hjälpte inte att bromsa och bilen krockade med älgen med katastrofala följder. Tobias göt en ögonblicklig död.

Anna-Lena var nedbruten av sorg. Hur skulle hon klara sig nu? Hon hade de små bebisarna Elmer och Kerstin, men sen måste hon tänka på begravningen och alla möjliga officiella utredningar. Anna-Lena kom ihåg att hon läst någonstans att hon behöver ämbetsbevis och allt möjligt för att få nyttjanderätt till deras gemensamma konto. Dessutom nämndes något om avvittring och arvskifte. Gällde det här nu henne själv när de hade en gemensam bostadsaktie värd 180 000 euro där de hade bott? Bostaden hade köpts i bägges namn så att de ägde var sin hälft redan medan de sällskapade, ett år före vigseln. Därförinnan hade de inte bott ihop.

Bägge hade skulder för köp av första bostad: Anna-Lena 86 000 euro och Tobias 62 000 euro. Anna-Lena mindes att Tobias nämnt något om arvskatt, när han ärvt efter sin mormor Anna. Arvet på 120 000 euro efter Anna hade betalats in på Tobias konto precis lagom innan barnen föddes i oktober. Anna-Lena var förvirrad och funderade om arvskatten nu gällde henne också när de precis igår hade vigts? Tobias hade tänkt betala bort sitt bostadslån och köpa en bil, men hade inte hunnit göra det.

Anna-Lena är mycket förbryllad och ber om din hjälp. **Resonera kring det juridiska i saken: Vilka handlingar ska Anna-Lena utarbeta, gäller det hon listade om avvittring och arvskifte samt arvskatt henne själv och om de inte gör det, gäller de någon annan?**

3. Lång essä, 30 poäng

Martin och Tomas driver tillsammans ett företag i VVS-branschen genom ett personbolag. Martins far Ville har investerat 30 000 euro i företagsverksamheten som beaktats i bolagets stiftelseurkund, dvs. i bolagsavtalet. Ville deltar inte i den praktiska företagsverksamheten på något annat sätt utan Martin och Tomas sköter allt. Tomas goda vän Peter har anställts för att hjälpa dem i kundarbetena. Peter har varit med sedan år 2013.

Företagsverksamheten mellan Martin och Tomas har ordnats så att Martin främst sköter företagets "kontor", dvs. han svarar i telefon, tar emot kundernas uppdrag och sköter faktureringen. Tomas koncentrerar sig huvudsakligen på kundarbeten tillsammans med sin vän Peter. Ibland byts rollerna, och man har egentligen inte kommit överens om någon arbetsfördelning. Utgångspunkten är att Martin och Tomas är jämbördiga kompanjoner, och de får bägge ersättning för det jobb de gör för bolaget.

En dag får Martin ett samtal från en kund som uttrycker sitt missnöje med Tomas och Peters arbetsformer. Kunden klagar över att Tomas och Peter dragit in smuts på tamburmattan när de kommit för att utföra sitt uppdrag. Martin blev arg över samtalet, för ett av de viktigaste löften företaget ger sina kunder är att de lämnar snyggt och prydligt efter sig efter jobbet. Han kallar Tomas och Peter till sig. Träffen eskalerar och blir högljudd, och Martin meddelar att han omedelbart ger både Tomas och Peter sparken, eftersom företaget inte behöver så eländiga arbetstagare.

Tomas försöker protestera mot avskedet och säger att Martin inte har behörighet att ensam bestämma i företagets ärenden. Martin får då vatten på sin kvarn och säger att han i egenskap av företagets faktiska ledare får göra vad han vill i eget företag. Martins far Ville får höra om konflikten och ringer upp sin son för att lugna ner honom. Martin ilsknar till över att hans far lägger sig i ärenden, och meddelar att också Ville får sparken. Martin menar att han kommer att fortsätta verksamheten i företaget på egen hand, för han behöver inte sådana klåpare som förstör företagets rykte.

Motivera båda dina svar och hänvisa till bifogade lagtexter. Kom ihåg att specificera lagens namn, kapitel, paragraf och vid behov även moment i dina laghänvisningar. Till exempel så här: "Enligt 2 kap. 3 § 2 mom. i lagen om öppna bolag och kommanditbolag...", eller så här: "Enligt lagen om öppna bolag och kommanditbolag 2:3.2..."

3.1. Bedöm läget bolagsrättsligt (10 p). Vilken bolagsform gäller i detta fall och vilka är parter i bolaget? Vad kan Martin göra i den här situationen? Vad kan de övriga bolagsparterna göra i den här situationen? Kan Martin genomdriva sitt hot att fortsätta verksamheten ensam i det existerande företaget? Varför/Varför inte?

3.2. Bedöm läget arbetsrättsligt (20 p). Vem kan man över huvud taget ge sparken i det här läget och varför? På vilka grunder kunde man ge sparken, och vad ska man då beakta i sammanhanget? Kan Martin genomdriva sitt hot och ge alla sparken? Varför/Varför inte?

Material

Lag om öppna bolag och kommanditbolag 29.4.1988/389

1 kap Allmänna stadganden

1 § Tillämpningsområde och bolagsmännens ansvar

Denna lag tillämpas på öppna bolag och kommanditbolag som är registrerade enligt finsk lag, om inte annat föreskrivs i någon annan lag. I ett öppet bolag och ett kommanditbolag utövar två eller flera med stöd av ett bolagsavtal tillsammans näringsverksamhet för att uppnå ett gemensamt ekonomiskt syfte.

Parterna i ett bolagsavtal för ett öppet bolag (*bolagsmännen*) svarar för bolagets förpliktelser till fullt belopp såsom för egen skuld. I ett kommanditbolag är ansvaret för bolagets förpliktelser i fråga om en eller flera men inte samtliga bolagsmän begränsat till den egendomsinsats som anges i bolagsavtalet.

I denna lag avses med *tyst bolagsman* en sådan bolagsman i ett kommanditbolag vars ansvar för bolagets förpliktelser är begränsat på det sätt som avses i 2 mom. Med *ansvarig bolagsman* avses varje annan bolagsman i kommanditbolaget.

...

4 § Bolagsavtalet och ändring av bolagsavtalet

Bolagsmännen ska datera och underteckna bolagsavtalet och det ska innehålla uppgift om

- 1) bolagets firma,
- 2) den kommun i Finland som är bolagets hemort,
- 3) bolagets verksamhetsområde, samt
- 4) bolagsmännen.

En ändring av bolagsavtalet är giltig endast om alla bolagsmän har omfattat den.

Överlåtelse av en bolagsandel eller en del av den är utan verkan gentemot bolaget, om inte alla bolagsmän samtycker till överlåtelsen.

Ett beslut om ändring av bolagsavtalet ska utan dröjsmål anmälas för registrering. Beslutet får inte verkställas förrän det har registrerats. Om en ändring av bolagsavtalet förutsätter verkställighetsåtgärder som ska registreras, ska ändringen dock anmälas för registrering och registreras i samband med verkställighetsåtgärderna.

Bestämmelserna i 2 och 3 mom. tillämpas om inte annat har överenskommit i bolagsavtalet.

2 kap Förhållandena mellan bolagsmännen i ett öppet bolag

...

2 § Skötseln av bolagets angelägenheter

Varje bolagsman har rätt att sköta bolagets angelägenheter utan medverkan av någon annan bolagsman. En bolagsman får inte sätta någon annan i sitt ställe i denna uppgift.

En åtgärd som inte hör till bolagets verksamhetsområde eller överensstämmer med dess syfte får inte vidtas utan samtycke av samtliga bolagsmän.

Om det enligt bolagsavtalet behövs samtycke av flera än en bolagsman för en åtgärd, men någon av bolagsmännen till följd av sjukdom eller frånvaro är förhindrad att lämna samtycke, får en bolagsman dock vidta åtgärden om den brådskar och är nödvändig för att säkerställa bolagets rätt eller avvärja fara som hotar bolaget. (11.12.2015/1444)

3 § Förbuds rätt

Varje bolagsman har rätt att förbjuda en annan bolagsman att vidta en enskild åtgärd.

En bolagsman har dock inte förbuds rätt, om han enligt bolagsavtalet inte har rätt att sköta bolagets angelägenheter eller om beslut om åtgärden, på det sätt som anges i bolagsavtalet, har fattats vid bolagsmännens möte.

...

8 § Bolagsmännens rätt till arvode

Varje bolagsman har rätt att få ett skäligt vederlag för det arbete som han utfört för bolaget samt för skötseln av uppgifter som hör till bolagets förvaltning, även om detta inte har avtalats, om det inte framgår av omständigheterna att avsikten har varit att arbetet eller uppgifterna skulle utföras utan vederlag.

En bolagsman som vill föra talan om vederlag som nämns i 1 mom. skall väcka talan inom ett år från utgången av den räkenskapsperiod under vilken arbetet eller uppgiften fullgjordes.

5 kap Likvidation av öppna bolag

...

2 § Uppsägning av bolagsavtalet

Om bolagsavtalet gäller tills vidare, har varje bolagsman rätt att säga upp avtalet när som helst genom att underrätta de andra bolagsmännen därom. Uppsägningstiden är sex månader, om inte annat har avtalats.

Om bolagets verksamhet fortsätts trots att den i bolagsavtalet överenskomna bolagstiden har gått ut, skall avtalet därefter anses gälla tills vidare.

På bolagsavtal som har ingåtts för en bolagsmans livstid eller för en längre tid än tio år tillämpas 1 mom. efter att det har förflutit tio år från det att bolagstiden inleddes. Uppsägningsrätt föreligger dock inte, om bolagsmännen kommer överens om att förlänga en bolagstid om högst tio år med ytterligare högst tio år. I fråga om en fysisk person som är bolagsman i ett öppet bolag eller ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag är ett avtal som begränsar bolagsmannens rätt enligt detta moment att säga upp bolagsavtalet utan verkan. (11.12.2015/1444)

...

9 § Enmansbolag

Ett bolag anses ha upplösts, om antalet bolagsmän har sjunkit till en och inte inom ett år har stigit till minst två.

Angående anmälan om upplösning till handelsregistret stadgas i 6 kap. 5 §.

7 kap Kommanditbolag

...

2 § De stadganden som skall tillämpas

På ett kommanditbolag och dess bolagsmän tillämpas vad 2-6 kap. stadgar om öppet bolag och dess bolagsmän, om inte annat sägs nedan.

Vad som föreskrivs i 3, 4, 8 och 9 § i detta kapitel tillämpas om inte annat har överenskommit i bolagsavtalet eller separat. (11.12.2015/1444)

3 § Förvaltningsbehörighet

En tyst bolagsman har inte rätt att sköta bolagets angelägenheter. Han har inte heller förbuds rätt.

En tyst bolagsman som har antagits som verkställande direktör i bolaget har samma förvaltningsbehörighet som en verkställande direktör som inte är bolagsman. En tyst bolagsman kan avgå och han kan skiljas från detta och andra specialuppdrag på samma sätt som en utomstående.

Befriande av en ansvarig bolagsman från uppdraget som verkställande direktör samt från andra specialuppdrag förutsätter inte samtycke av tyst bolagsman.

Aktiebolagslag 21.7.2006/624

DEL I ALLMÄNNA PRINCIPER, BOLAGSBILDNING OCH AKTIER

1 kap De centrala principerna för aktiebolags verksamhet samt tillämpning av lagen

1 § Tillämpning

Denna lag tillämpas på alla aktiebolag som är registrerade enligt finsk lag, om inte annat föreskrivs i denna eller någon annan lag. Ett aktiebolag kan vara privat (privat aktiebolag) eller publikt (publikt aktiebolag).

Värdepapper i ett privat aktiebolag får inte tas upp till handel på en sådan reglerad marknad som avses i lagen om handel med finansiella instrument (748/2012). (14.12.2012/756)

Se 2 kap. 8–12 § och HandelsregisterL 564/2023 3 §, se också L om europabolag 742/2004. L om handel med finansiella instrument 748/2012 har upphävts genom L om handel med finansiella instrument 1070/2017.

2 § Status som juridisk person och aktieägars begränsade ansvar

Ett aktiebolag är en från aktieägarna fristående juridisk person som uppkommer genom registrering.

Aktieägarna är inte personligen ansvariga för bolagets förpliktelser. I bolagsordningen kan dock föreskrivas om en aktieägars skyldighet att betala särskilda avgifter till bolaget.

3 § Kapitalet och dess beständighet

Ett publikt aktiebolag ska ha ett aktiekapital på minst 80 000 euro. (8.2.2019/184)

Bolagets medel får betalas ut endast så som föreskrivs i denna lag.

4 § Aktiers överlåtbarhet

En aktie får överlåtas och förvärvas utan begränsningar, om inte annat föreskrivs i bolagsordningen.

5 § Verksamhetens syfte

Syftet med bolagets verksamhet är att bereda vinst åt aktieägarna, om inte annat föreskrivs i bolagsordningen.

6 § Majoritetsprincipen

Aktieägarna utövar sin beslutanderätt på bolagsstämman. Besluten fattas med enkel majoritet av de avgivna rösterna, om inte annat föreskrivs i denna lag eller i bolagsordningen.

7 § Likställighet

Alla aktier medför lika rätt i bolaget, om inte annat föreskrivs i bolagsordningen. Bolagsstämman, styrelsen, verkställande direktören eller förvaltningsrådet får inte fatta beslut eller företa någon annan åtgärd som är ägnad att ge en aktieägare eller någon annan en otillbörlig fördel till nackdel för bolaget eller någon annan aktieägare.

8 § Ledningens uppgift

Bolagets ledning skall omsorgsfullt främja bolagets intressen.

Arbetsavtalslag 26.1.2001/55

1 kap Allmänna bestämmelser

1 § Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på ett sådant avtal (arbetsavtal) genom vilket en arbetstagare eller arbetstagarer tillsammans som ett arbetslag förbinder sig att personligen utföra arbete för en arbetsgivares räkning under dennes ledning och övervakning mot lön eller annat vederlag. I tvetydiga fall ska bedömningen av om ett anställningsförhållande föreligger göras genom en helhetsprövning med beaktande av villkoren för utförande av arbetet, de förhållanden under vilka arbetet utförs, parternas avsikt i fråga om rättsförhållandets karaktär samt andra omständigheter som påverkar parternas faktiska ställning i rättsförhållandet. (3.3.2023/329)

Denna lag skall tillämpas fastän vederlag inte har avtalats, om det framgår av fakta att avsikten inte varit att arbetet utförs utan vederlag.

Enbart det att arbetet utförs hemma hos arbetstagaren eller på en plats som arbetstagaren valt eller att arbetet utförs med arbetstagarens redskap eller maskiner utgör inte hinder för tillämpning av lagen.

...

3 § Formen för ett arbetsavtal och avtalstiden

Ett arbetsavtal kan ingås muntligen, skriftligen eller i elektronisk form.

Ett arbetsavtal gäller tills vidare, om det inte av grundad anledning har ingåtts för viss tid. Ett arbetsavtal som på initiativ av arbetsgivaren utan grundad anledning har ingåtts för viss tid ska anses gälla tills vidare.

Det är inte tillåtet att upprepat använda arbetsavtal för viss tid när antalet visstidsavtal eller den sammanlagda avtalstiden eller den helhet som avtalen bildar visar att arbetsgivarens behov av arbetskraft är permanent.

6 kap Allmänna bestämmelser om upphävande av arbetsavtal

2 § Allmänna bestämmelser om uppsägningstider

Ett arbetsavtal som ingåtts tills vidare eller som annars gäller tills vidare upphävs genom en uppsägning som skall delges den andra avtalsparten.

Som uppsägningstid kan avtalas högst sex månader. Om en längre tid har avtalats, skall i stället sex månaders uppsägningstid iakttas. Det kan avtalas att arbetsgivaren skall iakttä en längre uppsägningstid än arbetstagaren. Om den uppsägningstid som har avtalats för arbetsgivaren är kortare än uppsägningstiden för arbetstagaren, får arbetstagaren iakttä den uppsägningstid som avtalats för arbetsgivaren.

Om ett arbetsavtal får sägas upp utan uppsägningstid, upphör anställningsförhållandet vid utgången av den arbetsdag eller det arbetsskift som pågår när meddelandet om uppsägning tillställs den andra avtalsparten.

3 § Allmänna uppsägningstider

Om inte något annat avtalas och anställningsförhållandet har fortgått utan avbrott, skall arbetsgivaren iakttä följande uppsägningstider:

- 1) 14 dagar, om anställningsförhållandet har varat högst ett år,
- 2) en månad, om anställningsförhållandet har varat mer än ett men högst fyra år,
- 3) två månader, om anställningsförhållandet har varat mer än fyra men högst åtta år,
- 4) fyra månader, om anställningsförhållandet har varat mer än åtta men högst tolv år,
- 5) sex månader, om anställningsförhållandet har varat mer än tolv år.

Om inte något annat avtalas och anställningsförhållandet har fortgått utan avbrott, skall arbetstagaren iakttä följande uppsägningstider:

- 1) 14 dagar, om anställningsförhållandet har varat högst fem år,
- 2) en månad, om anställningsförhållandet har varat mer än fem år.

7 kap Grunder för uppsägning av arbetsavtal

1 § Allmän bestämmelse om uppsägningsgrunder

Arbetsgivaren får endast av vägande sakskaäl säga upp ett arbetsavtal som gäller tills vidare.

2 § Uppsägningsgrunder som har samband med arbetstagarens person

Som sakliga och vägande grunder för uppsägning som beror på eller har samband med arbetstagarens person kan anses allvarligt brott mot eller åsidosättande av sådana förpliktelser som följer av arbetsavtalet eller lag och som är av väsentlig betydelse för anställningsförhållandet samt en väsentlig förändring av de personliga arbetsförutsättningar på grund av vilka arbetstagaren inte längre kan klara av sina arbetsuppgifter. Vid bedömningen av om det är fråga om sakliga och vägande grunder ska det vid en sammantagen bedömning tas hänsyn till antalet anställda hos arbetsgivaren samt arbetsgivarens och arbetstagarens omständigheter som en helhet. (18.1.2019/127)

Som sakliga och vägande grunder för uppsägning kan åtminstone inte anses

- 1) arbetstagarens sjukdom, handikapp eller olycksfall, om inte hans eller hennes arbetsförmåga på grund därav har minskat väsentligt och för så lång tid att det inte rimligen kan förutsättas att arbetsgivaren fortsätter avtalsförhållandet,
- 2) arbetstagarens deltagande i en stridsåtgärd som avses i lagen om kollektivavtal eller som vidtagits av en arbetstagarförening,
- 3) arbetstagarens politiska, religiösa eller andra åsikter eller arbetstagarens deltagande i samhälls- eller föreningsverksamhet,
- 4) anlitan av rättsskyddsmedel som står till buds för arbetstagaren.

En arbetstagar som har åsidosatt eller brutit mot sina förpliktelser som följer av anställningsförhållandet får dock inte sägas upp förrän han eller hon varnats och därigenom beretts möjlighet att rätta till sitt förfarande.

Arbetsgivaren skall efter att ha hört arbetstagaren på det sätt som avses i 9 kap. 2 § före uppsägningen reda ut om det är möjligt att undvika uppsägning genom att arbetstagaren placeras i annat arbete.

Om grunden för uppsägningen är en så allvarlig överträdelse i anslutning till anställningsförhållandet att det rimligen inte kan förutsättas att arbetsgivaren fortsätter avtalsförhållandet, behöver 3 och 4 mom. inte iakttas.

3 § Uppsägning av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker

Arbetsgivaren får säga upp ett arbetsavtal om det till buds stående arbetet av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker eller av orsaker i samband med omorganisering av arbetsgivarens verksamhet har minskat väsentligt och varaktigt. Arbetsavtalet får dock inte sägas upp, om arbetstagaren kan placeras i eller omskolas för andra uppgifter på det sätt som anges i 4 §.

Grund för uppsägning anses åtminstone inte föreligga, om

- 1) arbetsgivaren antingen före eller efter uppsägningen har anställt en ny arbetstagar för liknande uppgifter trots att inga förändringar i arbetsgivarens verksamhetsbetingelser inträffat under samma tid, eller om
- 2) omorganiseringen av arbetsuppgifterna inte har orsakat någon verklig minskning av arbetet.

8 kap Hävning av arbetsavtal

1 § Hävningsgrund

Arbetsgivaren får endast av synnerligen vägande skäl häva ett arbetsavtal så att det upphör genast oberoende av den uppsägningstid som skall iakttas eller av avtalstiden. Som sådana skäl kan betraktas ett

så allvarligt brott mot eller åsidosättande av arbetstagarens förpliktelser som följer av arbetsavtalet eller av lag och som är av väsentlig betydelse för anställningsförhållandet att det inte skäligen kan förutsättas att arbetsgivaren fortsätter avtalsförhållandet ens för den tid uppsägningstiden varar.

Arbetstagaren får på motsvarande sätt häva arbetsavtalet så att det upphör genast, om arbetsgivaren så allvarligt bryter mot eller åsidosätter sina förpliktelser som följer av arbetsavtalet eller av lag och som är av väsentlig betydelse för anställningsförhållandet att det inte skäligen kan förutsättas att arbetstagaren fortsätter avtalsförhållandet ens för den tid uppsägningstiden varar.